

Nadácia Antona Tunegu

Nadácia Antona Tunegu, Šulekova 2, 811 06 Bratislava
www.tunega.sk, jan.figel@tunega.sk

15. február 2021

Vážený pán primátor Vallo, vážené Mestské zastupiteľstvo!

20. februára 2021 si Slovensko pripomína 70. výročie popravy troch mladých predstaviteľov nenásilného protikomunistického hnutia Biela légia. Proces proti skupine Alberta Púčika, Antona Tunegu a Eduarda Tesára možno zaradiť k najväčším monster procesom, vykonštruovaným komunistickou mocou na potlačenie a odstrašenie akéhokoľvek občianskeho odporu voči režimu, ktorý nastúpil v Československu po II. svetovej vojne.

Pred Štátny súd v Bratislave bolo v máji 1949 za účasť v hnutí Bielej légie postavených 62 obžalovaných. Súd odsúdil 48 osôb, z toho troch spomínaných na doživotie, ostatných na súhrnný trest 246 rokov väzenia. Zástupca Štátnej prokuratúry Anton Raša sa odvolal. Najvyšší súd v Prahe v septembri 1950 vyniesol tri absolútne rozsudky, jedno doživotie (L. Gálik) tak, ako to v júli 1950 stanovila tzv. bezpečnostná komisia ÚV KSČ. Súd tiež zvýšil celkovú výšku trestov pre ostatných členov skupiny spolu na 363 rokov. Prezident Klement Gottwald odmietol 10. februára 1951 všetky tri žiadosti o milosť. Na nádvorí väznice Krajského súdu v Bratislave boli skoro ráno 20. februára 1951 Tesár, Tunega a Púčik postupne popravení obesením. Ich telá boli pochované do spoločného hrobu na Martinskom cintoríne v Bratislave.

Veľa bežných ľudí, zvlášť mladých, nepozná mená slovenských martýrov za našu slobodu. Podobné je to, žiaľ, často aj medzi tými, ktorí reprezentujú vedenie našej spoločnosti a štátu. Je to bolestivý deficit pamäti národa a tým aj nedostatok úcty voči obetiam nedávnej totalitnej minulosti.

Skúmaním činnosti, štúdií a rodinného prostredia troch popravených historická veda potvrdzuje ich zapojenie do antikomunistického odporu už po vojne. Tunega, Púčik a Tesár neboli dogmaticky spätí s obdobím vojnového Slovenského štátu a neusilovali sa o návrat jeho pomerov. V podmienkach slobody začali usilovať o demokratický systém a samostatnosť Slovenska v nových stredoeurópskych pomeroch. Od jesene 1947 sa snažili vytvoriť sieť, ktorá by získavala spravodajské poznatky a odhaľovala zámery, praktiky a ciele komunistickej strany. Išlo o spravodajstvo na báze presvedčenia a idealizmu, nie pre peniaze či iné výhody. Biela légia ako protikomunistická kresťanská organizácia okrem iných aktivít pomáhala ľuďom pri úteku cez hranice a šírila slobodné informácie cez vysielateľ z Rakúska. Tento bol predchodcom neskoršieho Rádia Slobodná Európa.

Hnutie Bielej légie bolo súčasťou nášho tretieho odboja, v duchu hodnôt demokracie, základných ľudských práv a občianskych slobôd. Represálie voči Bielej légii pokračovali aj v nasledujúcich rokoch. Hnutie pôsobilo od roku 1947 do roku 1955, s ideovým dosahom až do 60-tych rokov.

Magistrát Hlavného mesta SR
Ing. arch. Matúš Vallo - primátor
Primaciálne nám. 1
811 01 Bratislava

Pamiatka troch popravených sa nesmela verejne pripomínať počas dlhých desaťročí. V hlavnom meste SR nemajú títo mladí hrdinovia (okrem spoločného hrobového miesta na Martinskom cintoríne) žiadne dôstojné vyjadrenie pamäti a úcty. Na druhej strane, neďaleko budovy Úradu vlády SR na Námestí slobody sa doteraz nachádza veľká bronzová socha Mareka Čulena, spoluzakladateľa KSS, teda tej organizácie, ktorá bola vedúcou silou totalitného režimu na Slovensku. Čulen bol v čase monster procesu členom ÚV KSS. Politbyro strany sa vyjadrovalo k rozsudkom v politických súdnych procesoch. Súdnicstvo bolo slúžkou režimu, nie spravodlivosti. Táto zanedbaná socha nepatrí do verejného priestoru slobodnej a demokratickej Bratislavy.

Preto v mene Nadácie Antona Tunegu a ako občan Bratislavy Vám navrhujem, aby socha M. Čulena bola odstránená z Námestia slobody v Bratislave a na jej mieste bolo umiestnené vhodné súsošie A. Tunegu, A. Púčika a E. Tesára, ktoré bude zároveň pripomínať aj ostatné početné obeť prenasledovania za Bielu légii. Ich pamiatka a odkaz na Námestie slobody v Bratislave autenticky patrí.

Bude to dôstojný a trvalý spôsob ako si úctou pripomínať a sprítomňovať tieto obeť zápasu o slobodu a demokraciu tak slovenskej ako aj medzinárodnej verejnosti. Spolu s Nadáciou a s ďalšími spolupracujúcimi organizáciami sme pripravení urobiť všetko pre profesionálnu prípravu, zhotovenie a osadenie nového pamätníka tak, aby v spolupráci s Vami a s kompetentnými orgánmi Hlavného mesta Bratislavy toto dielo mohlo byť v nasledujúcom období úspešne zrealizované.

Vážený pán primátor,

Slovensko malo a má hrdinov. Mnohí z nich sú však dodnes buď málo známi alebo skôr neznámi, hlavne pre mladšie generácie. Spolu s Vami a s Mestským zastupiteľstvom máme možnosť i povinnosť prispieť aspoň k čiastočnému splateniu tejto morálnej podlžnosti voči pravde a spravodlivosti. Pamäť národa nepotrebuje napomínanie, ale pripomínanie. Lebo kto pamätá, ten má v sebe aj úctu a vd'aku. A kde je živá úcta a vd'aka za dar slobody a úsilie za právo pre všetkých, tam je prítomná aj zrelosť pre zodpovednú, spravodlivú a demokratickú správu vlastnej krajiny.

Ďakujem Vám a všetkým poslankyniam a poslancom Mestského zastupiteľstva za porozumenie a za starostlivé zváženie tohto návrhu. Ak je potrebné, som k dispozícii pre jeho obhajobu a rozpracovanie na rokovaní komisie MsZ alebo samotného Zastupiteľstva.

S úctou a s pozdravom

Ján Figel'
Predseda Správnej rady NAT

C/o: Poslankyne a poslanci MsZ Bratislava